

HOXHË LULZIM PERÇUKU



SHENJAT
OGURZEZA &
OGURBARDHA



Titulli i librit:
“Shenjat ogurzeza dhe ogurbardha”

Ligjëroi:
Hoxhë Lulzim Perçuku

Kontrolloi:
Hoxhë Lulzim Perçuku

Transkriptoi:
Albiona Olluri

Kopertina dhe faqosja:
Denisa Zeqiri

Dhjetor, 2024

ÇFARË ËSHTË TIJERE?

Tijere është prej llojeve të shirkut (shirk i vogël) dhe është një gjë e ndaluar. Shirku që bëhet nga aspekti i tijere-s e kundërshton dhe e mohon përsosmërinë e teuhidit (veçimit të Allahut me adhurim) i cili është obligativ të plotësohet. Tijere është prej gjërave që hedh shejtani në zemrën e njeriut (prej vesveseve dhe cytjeve) përmes së cilave mundohet ta frikësojë atë. Andaj, ne duhet të kemi kujdes dhe nuk duhet të lejojmë që ajo të depërtojë në zemrat tona.

Në aspektin fetar tijere është pesimizmi, mendimi i keq, besimi në shenja ogurzeza apo ogurbardha, apo kur njeriu beson se do t'i ndodhë diçka e keqe për shkak të një gjëje që sheh a dëgjon, apo për shkak të ndonjë informate që dëgjon, dhe pastaj si rezultat i kësaj personi e ndalon veten nga realizimi i synimeve të tij.

Origjina e saj është te besimi në shenjat ogurzeza apo ogurbardha, siç kanë vepruar njerëzit në kohën e injorancës, kur dikush ka dashur të bëjë udhëtim apo të zgjedhë mes dy gjërave, është bazuar në lëvizjen e zogjve, apo të kafshëve të tjera, në anën e majtë, të djathtë, përpara apo prapa, dhe në bazë të tyre ka konsideruar se udhëtimi do të jetë i mbarë, apo i keq (dhe është kthyer). Gjithashtu, kanë pasur besim ogurzi në lidhje me disa ditë apo muaj apo vite të caktuara. Në kohën e injorancës (njerëzit kanë qenë të lidhur me zogjtë, me llojet, me ngjyrën, me lëvizjen etj.), nëse dikush ka dashur të bëjë

udhëtim apo të zgjedhë mes dy gjërave, atëherë është bazuar në lëvizjet e zogjve (siç thamë) apo në gjëra të tjera, dhe në bazë të tyre ka konsideruar se udhëtimi do të jetë i mbarë, apo i keq (nëse ka fluturuar në anën e djathtë ose përpara e kanë marrë për ogur të bardhë, e nëse ka fluturuar në anën e majtë ose mbrapa e kanë marrë për ogur të zi).

Raste kur njeriu bën tijere: Kur dikush del nga shtëpia e tij për t'u nisur për një udhëtim, apo për një shëtitje, apo për të nënshkruar një kontratë pune etj., mirëpo përpara tij ndodh diçka që nuk e pëlqen, si: aksident automjetesh, apo kacafytje mes dy personave, apo sheh ndonjë gjë me pamje të frikshme, apo këndon shpendi (qyqja), apo dëgjon fjalë të këqija prej dikujt, apo i parakalon macja e zezë dhe të tjera të tilla, dhe kështu kthehet e nuk vazhdon atë që kishte nisur ngase mendon se (si pasojë e kësaj) do të dështojë në nismën që synonte, apo se do të goditet nga ndonjë e keqe, atëherë në këtë rast ka bërë tijere.

Pra, tijere përfshin çdo besim në shenjat ogurzeza apo ogurbardha, të cilat të bëjnë të ecësh përpara apo të kthehesh mbrapa, qoftë lëvizje e kafshëve apo gjëra të tjera (siç përmendëm). Tijere është kur ndikohesh prej çfarëdo gjëje, qoftë veprim, apo krijesë apo fjalë etj., kjo është e përgjithshme, nuk veçohet vetëm me fluturimin e shpendëve/zogjve. Ajo është besimi se lëvizja që ndodh para teje, pavarësisht a është prej shpendit apo prej diçkaje tjetër, është ogur i zi apo ogur i bardhë dhe bazuar në të vazhdon përpara ose kthehesh mbrapa.

Shenjat ogurbardha janë të kundërtat e shenjave ogurzeza. Pra, kur sheh diçka dhe bazuar në të e ndërmerr një veprim (ndërsa te shenjat ogurzeza kemi thënë se personi tërhiqet mbrapa dhe nuk e ndërmerr veprimin).

Shembull: Del prej shtëpie për të bërë një udhëtim (apo diçka tjetër) dhe has në një pamje të bukur, apo në një fytyrë të buzëqeshur, andaj bazuar në këtë vazhdon drejt synimit të vet (duke e llogaritur për shenjë të mirë se do të ketë sukses).

SI BËHET PAKËSIMI I TEUHIDIT PËRMES VEPRIMIT TË TIJERES?

Teuhidi (njëshmëria e Allahut) është veçimi i Allahut me adhurim, e prej teuhidit tij është edhe kërkimi i ndihmës dhe mbështetja tek Ai. Dhe pakësimi i teuhidit te personi në këtë rast bëhet nga dy aspekte:

- Ai që bën tijere e ka ndërprerë lidhjen me Allahun dhe mbështetjen tek Ai, duke iu mbështetur një gjëje tjetër. Kur mbështetja tek Ai (tewekuli) pakësohet, atëherë si rrjedhojë edhe teuhidi i personit pakësohet.
- Ai që bën tijere e ka lidhur zemrën me diçka që nuk ekziston në realitet, por që është vetëm një gjë imagjinare që e parafytyron. Si ka mundësi që njeriu përmes lëvizjeve të shpendëve apo gjërave tjera të dalë në përfundim se çfarë do t'i ndodhë në të ardhmen?! Prandaj, ky besim e pakëson teuhidin (obligativ).

Çdokush që vepron tijere (që e pranon me zemër dhe mendje), ka një rën prej dy gjendjeve:

E para: *I përgjigjet asaj:* Ndalet dhe nuk e realizon atë që ka pasur për qëllim për shkak të shenjave që sheh/dëgjon. Kjo është forma më e rëndë dhe më e keqe e tijeres.

E dyta: *Nuk i përgjigjet asaj:* Nuk ndalet, por vazhdon dhe e vepron atë që ka pasur për qëllim, mirëpo në zemrën e tij ka brengë, shqetësim e frikë se mos ajo shenjë do të ketë ndikim në udhëtimin/punën që ka nisur (se do t'i ndodhë diçka e keqe). Kjo është më e lehtë sesa e para, megjithatë të dy gjendjet e pakësojnë teuhidin dhe e dëmtojnë njeriun.

Pejgamberi salAllahu alejhi ue selem ka thënë: **“Tijere është ajo që të shtyn të kryesh një punë apo të kthehesh mbrapsht.”** Pra, nëse sheh një shenjë dhe për shkak të saj vazhdon ta kryesh atë (me besimin se do të të shkojë mbarë duke u bazuar në atë shenjë), ose kthehesh mbrapsht (ndjen pesimizëm duke u bazuar në atë shenjë, beson se do të të shkojë keq, apo se do të dështosh, apo se do të godasë një fatkeqësi), atëherë ke bërë tijere (dhe kjo është shirk). Ndërsa, nëse ndodh të kesh pesimizëm në zemër për një gjë, por e largon atë, i mbështetesh Allahut, vazhdon më tej (të kryesh atë që synon) dhe e di se ajo gjë është cytje e shejtanit dhe jo diçka reale, atëherë kjo nuk është tijere, ngase prej kësaj nuk shpëton askush.

Tijere siç thamë është shirk nëse plotësohen kushtin e saj, që është: *të detyron të ecësh përpara në qëllimin tënd apo të*

kthen mbrapsht (krejt kjo duke u bazuar në shenja).

Ai që beson në këto shenja dhe i pranon ato, atëherë ato do t'i depërtojnë në zemër shpejt dhe do t'ia hapë shejtani dyert e vesveseve e cytjeve nga të gjitha anët. Andaj, i tilli çdo gjë që dëgjon apo e sheh apo që i afrohet, e llogarit për shenjë ogurzezë apo ogurbardhë, qofshin gjëra që ndodhin afër apo larg tij, qofshin fjalë, apo kuptime. Kështu shejtani përmes tyre mundohet t'ia prishë fenë, të ketë jetë të parehatshme etj. Njeriu duhet të ecë përpara, me kraharor të hapur, me mbështetje të plotë tek Allahu dhe me mendim pozitiv se Allahu do t'ia mundësojë të realizojë atë gjë që e ka filluar.

ARGUMENTET E TEMËS

◊ — ARGUMENTI I PARË — ◊

Allahu thotë: **“Por sa herë që u vinte ndonjë e mirë, ata thoshin: “Këtë e kemi merituar!” E kur i godiste ndonjë e keqe, atë e merrnin si ogur të zi që vinte prej Musait dhe popullit të tij. Veni re, fati i tyre është tek Allahu, ndonëse shumica e tyre nuk e dinin!”** (Araf 131.)

Dijetarët kanë komentuar se në këtë mënyrë ata nuk ia kanë atribuar Allahut mirësinë (pjellorinë, furnizimin e shumtë etj.), por vetëve të tyre, ndërsa kur janë goditur me ndonjë të keqe, atëherë kanë thënë se kjo u ka ardhur për shkak të Musait dhe pasuesve të tij, se ata janë shkaktarët (i kanë marrë për shenjë ogurzezë, kanë bërë tija me ta).

Sa i përket pjesës së tjetër të ajetit (**“fati i tyre është tek Allahu”**), atëherë dijetarët kanë dhënë dy komentime:

1. Ajo që vjen si rezultat apo pasojë e veprave të tyre (të mira dhe të këqija) është prej Allahut.
2. Arsyeja se pse u kanë ndodhur të mirat apo të këqijat, ka qenë sepse Allahu ka Caktuar ashtu, e jo se ata janë meritore për ato të mira apo se për shkak të Musait u kanë ndodhur të këqijat. Ibën Abbasi (radijAllahu anhu) ka thënë: *“Allahu ka bërë kader (ka paracaktuar) t’iu ndodhin ato gjëra (të mirat a të këqijat).”* Pra, dënimi dhe e keqja ju ka ardhur prej Allahut, sepse kanë përgënjeshtuar Pejgamberët. Ndërsa disa kanë thënë se kuptimi është se e keqja e madhe që pritet t’i godasë është

tek Allahu, e që është dënimi me zjarr (ngase ajo që i ka goditur në dunja është më e vogël sesa ajo që do t'i godasë në ahiret).

Kuptimi i këtij ajeti që sollëm është i ngjashëm me këtë ajet: **“Sa herë që u vjen ndonjë e mirë, ata thonë: “Kjo është nga ana e Allahut”. Por, nëse i godet ndonjë e ligë, ata thonë: “Kjo është prej teje (o Muhamed)!” Thuaju: “Të gjitha janë prej Allahut.”** (Nisa 78). Edhe idhujtarët e Mekës kanë bërë tujere me Muhamedin salAllahu alejhi ue selem. Por, të gjitha ato (të mirat e të këqijat) që u kanë ndodhur, Allahu i ka caktuar të ndodhin, janë prej Tij.

Kuptimi i ajetit të temës është: Të këqijat që ju godasin janë prej Allahut dhe për shkak të veprave (mëkateve) tuaja, e nuk ka qenë shkaktarë Musai dhe pasuesit e tij dhe as Muhamedi salAllahu alejhi ue selem (siç e kemi tek ajeti tjetër). Si ka mundësi të vijë e keqja për shkak të tyre (Pejgamberëve) kur dihet se ajo me të cilën kanë ardhur ata ka qenë mirësi e pastër (e kulluar)?! Të këqijat ndodhin për shkak të këqijave, e jo për shkak të gjërave të mira. Pejgamberët kanë qenë shkaktarë të mirësive që vijnë prej Allahut, ngase ata i kanë përmirësuar çrregullimet që janë bërë në tokë. Feja (shpallja) me të cilën kishin ardhur Musai alejhi ue selem dhe Pejgamberi salAllahu alejhi ue selem, ishte mirësi e pastër, pa asnjë të keqe në të, ishte përmirësim, urtësi, mëshirë etj. Besimtarët janë shkak i çdo të mire, e jo shkak për të keqën, siç mendojnë të tjerët. Shkak i së keqes janë paganët, idhujtarët, jobesimtarët dhe mëkatarët.

Çdo e keqe që i godet banorët e tokës është për shkak të jobesimtarëve dhe mëkatarëve, ndërsa për çdo mirësi që u vjen janë shkak besimtarët, të devotshmit (për besimin dhe veprat e tyre të mira që bëjnë).

Besimi në tijere (në shenjat ogurzeza dhe ogurbardha) është prej tipareve të armiqve të Pejgamberëve, është cilësi e jobesimtarëve. Duke qenë e tillë, ajo është e nënçmuar. Nuk i lejohet besimtarit të ketë tipare e cilësi të jobesimtarëve apo të idhujtarëve. Tijere nuk është prej tipareve të pasuesve të Pejgamberëve. Ata çdo gjë që u ka ndodhur, e kanë ndërlidhur me Kaderin e Allahut, kështu, për mirësitë që u kanë ardhur kanë thënë se janë për shkak të veprave të tyre të mira, ndërsa të këqijat që i kanë goditur janë për shkak të veprave të këqija (si ndëshkim dhe pasojë e tyre).

◀— ARGUMENTI I DYTË —▶

Allahu thotë: **“Fatkeqësitë që u godasin janë vetëm nga vetja juaj (nga mosbesimi dhe mëkatet tuaja).”** (Jasin 19).

Ky ajet nga surja Jasin flet për ngjarjen e banorëve të qytetit të cilët nuk besuan të Dërguarit: **“Banorët thanë: “Ne parandiejmë fatkeqësi nga ju. Nëse nuk tërhiqeni, do t’ju gurëzojmë dhe me siguri do t’ju godasë një dënim i dhembshëm prej nesh”.** Ata u përgjigjën: **“Fatkeqësitë që u godasin janë vetëm nga vetja juaj (nga mosbesimi dhe mëkatet tuaja). Vallë, për shkak se po ju këshillojmë, na kërcënoni?! Ju jeni popull që kaloni çdo lloj kufiri.”**

Të Dërguarit ua sqaruan popullit të tyre se nuk jemi ne dhe as veprat tona, shkaku që fatkeqësitë po ju ndodhin dhe nuk po ju ndahen, por shkaku i vërtetë jeni vetë ju, sepse bëni vepra të këqija dhe nuk besoni të Dërguarit e Allahut.

Nuk ka kundërshtim mes këtij ajeti dhe atij që ishte më lartë. Tek ajeti i parë tregohet se Ai i Cili ka caktuar që ato gjëra t'i godasin ata (mohuesit), është Allahu, ndërsa tek ajeti i dytë tregohet se cili ka qenë shkaku që ata të goditen nga e keqja, pra shkaku kanë qenë vetë ata (veprat e tyre).

◀ — ARGUMENTI I TRETË — ▶

Pejgamberi salAllahu alejhi ue semem ka thënë: “**Nuk ka sëmundje ngjitëse, as shenja ogurzeza/ogurbardha...**”

(Buhariu dhe Muslimi.)

Sëmundja ngjitëse është kur sëmundja kalon/përcillet prej një personi te një tjetër, apo prej një vendi te një tjetër, apo prej një kafshe te një tjetër. Qëllimi me fjalën “**Nuk ka sëmundje ngjitëse**” është: Nuk ka sëmundje ngjitëse në atë mënyrë siç kanë besuar njerëzit e injorancës (para islamit), ngase ata këtë gjë ia kanë atribuar dikujt tjetër përveç Allahut, ia kanë atribuar vetë sëmundjes, duke thënë: “Sëmundja me natyrën e saj kalon patjetër tek personi tjetër. Nëse përzihesh me të sëmurin sëmundja do të kalojë tek ti patjetër.” Allahu me vullnetin e Tij mund ta bëjë shkak për sëmundjen e dikujt përzierjen me

personin e sëmurë. Kalimi i sëmundjes prej njërit tek tjetri ndodh me paracaktimin e Allahut (e jo vetë sëmundja të kalojë te tjetri), prandaj edhe Pejgamberi, salAllahu alejhi ue semem, në këtë hadith po na sqaron se çdo gjë është me paracaktimin e Allahut, siç e lexojmë edhe në Kuran: **“S’ka fatkeqësi që godet tokën dhe ju, që të mos jetë e shënuar në Libër (Leuhi Mahfûdh) më parë se ta krijojmë atë.”** (Hadid 22).

Nga këto tekste na sqarohet se sëmundja ngjitëse ekziston (hadithi nuk mohon ngjitjen e sëmundjes) dhe ndikon te tjetri, porse ky ndikim nuk është në formë të prerë, nuk është në atë mënyrë që të llogaritet shkak që vepron vetvetiu, pavarësisht Allahut, ngase ne e dimë se shkaqet nuk veprojnë vetvetiu, por veprojnë me lejen dhe vullnetin e Allahut, dhe ngjashëm është dhe me sëmundjen ngjitëse, ndikimi i së cilës është në dorën e Allahut. Vetëm pse përzihet i sëmuri me të shëndoshin, kjo nuk do të thotë se ai gjithsesi do të sëmuret. Mirëpo, kjo është vetëm shkak. Nëse Allahu do që të të godasë sëmundja për shkak se je përzier me të sëmurin, atëherë do të të godasë e nëse Ai nuk do, atëherë nuk ka mundësi të goditesh me atë sëmundje. E gjithë çështja kthehet tek Allahu. Nëse Ai dëshiron që sëmundja të kalojë prej një personi/vendi tek tjetri, atëherë kjo do të ndodhë. Dallimi i muslimanëve me të tjerët në lidhje me këtë çështje, është se ata (muslimanët) besojnë se kjo gjë ndodh me

paracaktimin e Allahut,¹ ndërsa te njerëzit e xhahilijetit² ka qenë besimi se sa herë që përzihet i shëndoshi me të sëmurin atëherë gjithsesi do të sëmuret. Këtë nuk ia kanë atribuuar kaderit (paracaktimit) të Allahut e as nuk i janë mbështetur Atij, mirëpo ia kanë atribuuar vetë sëmundjes (kanë besuar se vetë sëmundja vepron). Kjo konsiderohet shirk i vogël. Andaj, shohim se ata që kanë besime të kota e teprojnë sa i përket besimit në shenja ogurzeza/ogurbardha dhe kalimit të sëmundjes vetvetiu te tjetri.

Pastaj vazhdon: **“as shenja ogurzeza/ogurbardha”** – Këtu Pejgamberi salAllahu alejhi ue selem nuk mohon se këto shenja ekzistojnë te njerëzit (ngase njerëzit u besojnë atyre dhe besojnë se ato ndikojnë në jetën e tyre), mirëpo mohon ndikimin e tyre.

Kuptimi i hadithit:

Siç kemi thënë, tijere është një gjë imagjinare (jo reale) që ndodh në zemrën e njeriut dhe ajo nuk ndikon fare në atë që ndodh në sundimin e Allahut. Në hadith kemi mohim të tijere-s si shkak, por kemi edhe mohim të ndikimit të saj. Ajo është gjë e kotë e cila nuk ekziston fare dhe nuk ka ndikim në jetën e njeriut. Allahu nuk e ka bërë tijere-n

¹Duhet të dimë se muslimani e ka obligim të ruhet prej shkaqeve që dëmtojnë, prandaj duhet të ikë prej të lebsurrit, gjithashtu të mos hyjë në atë vend ku ka rënë murtaja etj. Allahu ka krijuar disa shkaqe të cilat dëmtojnë dhe lëndojnë, mirëpo na ka urdhëruar të ruhemi e të largohemi prej tyre (të mos hidhemi në ujë kur nuk dimë të notojmë, të mos hidhemi në zjarr, të mos hymë në një ndërtesë që është duke u shembur etj.). Nuk ka tjetër krijues dhe përcaktues tjetër të këtyre shkaqeve përveç Allahut.

² Periudha e injorancës që ekzistonte para se të vinte feja e Islame.

as shenjë që tregon se do të të ndodhë diçka në jetë dhe as shkak (të ligjësuar).

Qëllimi me këtë hadith është që zemrat e besimtarëve të jenë të qeta, të gjejnë prehje te njëshmëria e Allahut (teuhidi) dhe të mos kenë asnjë lidhje me shirkun. Ibën Kajimi rahimehullah ka thënë: *“Ai që kapet fort për teuhidin dhe fenë e Allahut dhe mbështetet tek Ai, e shkëput obsesionin e tijeres para se ajo të vendoset në zemrën e tij.”* Ikrime ka thënë: “Një ditë ishim ulur (për të mësuar) tek ibën Abbasi dhe kaloi pranë një shpend dhe lëshoi zë. Njëri prej të pranishmëve tha: *“Për të mirë!”*, duke dashur të kundërshtojë besimin e xhahilijetit se kur shpendi këndon atëherë paralajmëron keq. Ibën Abbasi tha: *“Nuk paralajmëron as të mirë e as të keqe.”* Ai menjëherë shpejtoi ta kundërshtojë këtë fjalë në mënyrë që të mos besojë me zemër se shpendi paralajmëron për të mirë apo për të keq.

Është obligim t'i mbështetemi Allahut plotësisht dhe të jemi të sinqertë në këtë. Muslimani nuk duhet të tregohet i dobët ndaj këtyre gjërave (që janë përmendur në hadith). Njeriu sa i përket këtyre shenjave ka dy gjendje, siç kemi përmendur më lartë:

1. U përgjigjet e i pranon ato, dhe si rezultat ose vazhdon punën/rrugën ose ndalet e nuk vazhdon, e që këtë rast veprën e tij e ka ndërlidhur me diçka që nuk ekziston (dhe me një shkak të paligjshëm), dhe si pasojë ka rënë në shirk.
2. Nuk u përgjigjet e nuk i pranon dhe vazhdon punën/

rrugën e tij, mirëpo në zemër ka shqetësim e ankth se mos do ta godasë diçka. Kjo është më e lehtë se ajo e para, megjithatë është e ndaluar.

Disa njerëz veprojnë një gjë tjetër që është e ngjashme me shenjat ogurzeza. Kur duan të ndërmarrin një vendim për diçka, ata e marrin musafin dhe e hapin, nëse shikimi i bie aty ku flitet për xhenetin, atëherë thonë se do të kenë mbarësi në këtë gjë, por nëse shikimi u bie në një ajet ku flitet për xhenenemin atëherë këtë e marrin për shenjë ogurzezë. Kjo është njëjtë siç kanë vepruar njerëzit e xhahilijetit, kur kanë hedhur fall përmes hedhjes së shigjetave se a do të kenë mbarësi në një punë që donin ta nisnin apo jo. Kjo nuk lejohet. Njeriu nuk duhet t'i çojë ndërmend këto gjëra. Allahu ka krijuar shkaqe të dukshme të cilat mbrojnë nga e keqja, ndërsa ato gjëra që janë imagjinare (siç është rasti i shenjave ogurzeza dhe ogurbardha) dhe që vetë sheriati nuk i ka caktuar për shkaqe (përkundrazi i ka mohuar), nuk lejohet të lidhemi për to.

◀— ARGUMENTI I KATËRT —▶

Pejgamberi salAllahu alejhi ue selem ka thënë: **“Nuk ka sëmundje ngjitëse dhe as shenja ogurzeza e ogurbardha, mirëpo mua më pëlqen el feel.”** E kanë pyetur se çfarë është dhe ka thënë: **“Fjala e mirë (që e dëgjon).”**

Qëllimi me *el feel* është optimizmi, mendimi pozitiv, shembull: një person është i sëmure dhe kur dëgjon një fjalë të mirë (p.sh. fjalën i shëndoshë) atëherë në atë

moment ndihet mirë dhe optimist se do të shërohet. Ngjashëm me këtë është rasti kur dikë e viziton një njeri i mirë, me moral të mirë dhe ndjen optimizëm tek Allahu se do t'i rregullohen gjërat. Kur njeriu ka mendim pozitiv për Allahun, atëherë kjo është një gjë e mirë.

Pejgamberi salAllahu alejhi ue sem kur ka dëgjuar një emër të mirë, apo fjalë të mirë, atëherë e ka shtuar optimizmin apo mendimin e mirë tek Allahu. Shembull: Kur është nënshkruar marrëveshja e Hudejbijes mes tij dhe mushrikëve, e cila ka zgjatur disa ditë, në fund të negociatave ka ardhur Suhejli (vjen prej fjalës sehl që do të thotë lehtë) dhe rrjedhimisht ka thënë: **“Allahu do ta lehtësojë këtë çështje.”** Ka ndodhur ashtu siç ka menduar (pozitivisht).

El feel nuk është prej tijere-s, që e kemi shpjeguar më lartë. Por, ka të bëjë me fjalën e mirë të cilën kur e dëgjon atëherë në zemër lind lumturia dhe gëzimi dhe kjo e forcon dëshirën e tij që të ecë përpara (ta kryejë atë që ka pasur për qëllim).³ El feel është e gjerë, është çdo gjë që e gjallëron njeriun, qoftë fjalë, apo diçka që e sheh, apo e dëgjon. Kjo gjë nuk ndikon te zemra e njeriut si tijere (që të ecë përpara apo të kthehet mbrapsht), por ia shton njeriut qetësinë dhe prehjen shpirtërore dhe e forcon (dëshirën e tij) të ecë përpara. Ky është dallimi mes tijeres

³ Njeriu edhe nëse ndodh ta dëgjojë një fjalë të mirë, nuk duhet ta lidhë me bindjen për ta kryer apo mos ta kryer një gjë (nuk guxon të marrë vendime bazuar në gjëra që nuk janë shkaqe, qoftë për ta kryer apo mos ta kryer një gjë).

dhe feelit. El feel është mendimi pozitiv tek Allahu dhe është një gjë e lavdëruar, ndërsa tijere është mendimi negativ dhe është e ndaluar dhe e nënçmuar.

El feel është kur njeriu dëgjon një fjalë të mirë apo sheh një vepër të mirë dhe si rezultat i kësaj mbillet në zemrën e tij optimizmi tek Allahu, se Ai do t'i japë sukses e do ta ndihmojë etj.

“Fjala e mirë (që e dëgjon)” do të thotë: çdo fjalë e mirë, sepse në realitet fjala e tillë e hap zemrën dhe është shkak për ardhjen e mirësive prej Allahut, madje njeriu për shkak të fjalëve të mira që thotë ka mundësi të futet në mesin e atyre që kanë moral të mirë tek Allahu.

Njeriu e ka obligim të ketë mendim pozitiv për Allahun vazhdimisht (se ai do ta ndihmojë, do ta mëshirojë, do t'ia pranojë lutjet etj.). Andaj, dhe Pejgamberi salAllahu alejhi ue selem e ka pëlqyer optimizmin ngase kjo tregon se ke mendim pozitiv ndaj Allahut. E ka pëlqyer atë sepse në këtë mënyrë ka dashur të shfaqë madhërimin që ka pasur ndaj Allahut, adhurimin ndaj tij dhe lidhjen e zemrës vetëm me Atë. Çdo gjë që Allahu vepron me njeriun është e mirë për të. Çdo gjë që ta dërgon Allahu, është e mirë për ty. Kështu është mendimi i mirë për Allahun.

◊ — ARGUMENTI I PESTË — ◊

Abdullah bin Mesudi, Allahu qoftë i kënaqur me të, tregon se Pejgamberi salAllahu alejhi ue selam ka thënë: **“Tijera është shirk, tijera është shirk.”** Ibën Mesudi shtoi:

“Çdo njërit prej nesh veçse (i ndodh). Mirëpo, Allahu e largon përmes mbështetjes tek Ai.”

(Ebu Daudi dhe Timirdhiu).

Ai e ka përsëritur dy herë fjalën **“Tijera është shirk”** që të konfirmojë se gjithsesi ajo është shirk. Është e ndaluar (haram) që njeriu të besojë në shenja ogurzeza dhe ogurbardha. Arsyeja pse llogariten shirk është sepse kur beson në to, atëherë me këtë njeriu e lidh zemrën për dikë tjetër përveç Allahut.

Ajo është llogaritur prej shirkut sepse njerëzit e xhahilijetit (periudhës para Islamit) kur kanë besuar në këto shenja ogurzeza/ogurbardha, kanë besuar se ato sjellin dobi dhe largojnë të keqen. Ata kanë besuar se kur shohin një shenjë gjithsesi do të ndodhë pasoja e saj. Në këtë mënyrë këto shenja i kanë bërë ortak me Allahun, kjo sepse Allahu është Ai që sjell dobinë dhe dëmin.

Tijera është prej llojeve të shirkut, që do të thotë se është *shirk i vogël, që nuk nxjerr nga Islami.*⁴ Ai që bën tetajur (beson në shenja ogurzeza/ogurbardha) ka bërë shirk sepse

⁴Ndërsa, nëse njeriu i cili beson në shenja ogurzeza dhe ogurbardha dhe beson se ato vetvetiu veprojnë pavarësisht Allahut, kjo është shirk i madh sepse me këtë po beson se ato gjëra krijojnë dhe të sjellin dëm e dobi, me këtë i ka barazuar me Allahun në krijim dhe në dhënien e ekzistencës.

u është mbështetur gjërave që nuk ekzistojnë, që nuk i ka bërë Allahu shkaqe (për të sjellë të mirën apo të keqën). Kush i mbështetet një gjëje të tillë, atëherë kjo ia dobëson mbështetjen tek Allahu. Andaj, nga ky aspekt themi se personi i tillë ka bërë shirk (të vogël). Çdo njëri që i mbështetet apo vepron me një gjë të cilën Allahu nuk e ka caktuar si shkak, ai me këtë bën shirk të vogël. Po ashtu nëse është një gjë të cilën Allahu e ka caktuar si shkak, por i mbështetet atij shkak, edhe kjo është shirk.

“Çdo njërit prej nesh veçse (i ndodh)” – Dijetarët thonë se këtu nuk është përmendur vazhdimi i fjalisë dhe ajo përcaktohet në këtë mënyrë: *“Çdo njërit prej neve veçse i ndodh nganjëherë të ketë tetajur në zemër.”* Kuptimi është se nganjëherë ndodh të kesh tetajur në zemër, kështu sheh apo dëgjon ndonjë gjë që nuk i pëlqen dhe fillon të mendojë se do t’i ndodhë diçka e keqe, apo e fillon një punë dhe mendon se nuk do të ketë sukses dhe e braktisë atë. Kjo i ndodh sepse shejtani e cyt zemrën e tij (për t’ia dëmtuar besimin). Por, nëse mbështetet tek Allahu, beson bindshëm në Atë dhe ndjek fenë me të cilën ka ardhur Pejgamberi salAllahu alejhi ue selem, dhe si rezultat nuk i përgjigjet tijerasë dhe nuk i dëgjon ato cytje të shejtanit (pra nuk ndikohet dhe nuk ndërmerr ndonjë veprim që është në kundërshtim me atë që e ka ligjësuar feja), atëherë Allahu nuk e ndëshkon për atë (cytje që i vjen), por ia largon prej zemrës atë përmes mbështetjes tek Ai dhe e bën që të jetë i kënaqur me të vërtetën. Pra, përmes tewekulit (mbështetjes tek Allahut) largohet e keqja e tijera-s.

Tewekuli është mbështetja e vërtetë tek Allahu dhe bindja e plotë, se është Ai që sjell të mirat dhe që largon të këqijat, si dhe të veprohen shkaqet e ligjësuara. Allahu thotë: **“Allahu i mjafton kujtdo që mbështetet tek Ai.”** (Talak 3).

Mirësia e tewekulit e largon kurthin e shejtanit (kur hedh tetajur në zemrën e personit). Andaj, nëse në zemrën e njeriut shfaqet diçka prej tetajur-it (besimit në shenja ogurzeza), atëherë ai është i obliguar të mos e lejojë që ajo të bëhet shkak që të kthehet mbrapa (të mos e veprojë atë që e ka nisur), por duhet të shtojë mbështetjen tek Allahu. Kjo sepse gjërat që sheh apo që dëgjon (dhe i merr për ogur), nuk tregojnë asgjë për gjërat e fshehta që do të ndodhin në të ardhmen⁵ dhe nuk janë shkaqe që tregojnë për diçka, ato nuk kanë fare ndikim në të ardhmen tënde.

Pra, cili qenka ilaçi të cilin na e ka mësuar Pejgamberi salAllahu alejhi ue selem kur ndodh diçka prej tijera-s në zemrën tonë? Ilaçi është *mbështetja tek Allahu dhe vazhdimi i asaj që e ke nisur* (pa u kthyer mbrapa dhe pa pasur mëdyshje).

⁵Gjërat ndodhin natyrshëm me vullnetin dhe paracaktimin e Allahut.

◀ — ARGUMENTI I GJASHTË — ▶

Pejgamberi salAllahu alejhi ue selem ka thënë: **“Atë që e kthen mbrapshtë tijera nga ajo që ka nevojë (ta veprojë, ta kryejë), ka bërë shirk.”** Shokët e tij e pyetën: “Cila është shlyerja e kësaj?” Ai u përgjigj: **“Të thuash: “O Allah, nuk ka tijera veçse atë që e ke caktuar Ti, nuk ka mirësi veçse prej Teje dhe nuk ka të adhuruar tjetër me të drejtë përveç Teje.”**⁶ (Ahmedi dhe Taberaniu).

Kush ndikohet dhe kthehet mbrapa (pasi ka filluar një gjë apo një udhëtim) për shkak të tijera-s, ai ka rënë në shirk, ngase është larguar prej mbështetjes tek Allahu, ia ka hapur vetës derën e lidhjes për dikë tjetër përveç Allahut dhe zemra e tij tani e kërkon ndihmën prej dikujt tjetër përveç Tij (kjo e shkatërron besimin e tij). Personi që beson në tijera nuk ka sukses as në këtë botë, sepse sa herë që do të veprojë diçka i vjen shejtani i bën cytje dhe e kthen mbrapa. Shumë prej të tillëve (që kanë besuar në tijera) kanë humbur edhe këtë botë edhe botën përtejme.

Ky hadith na tregon për kriterin se kur tijera është shirk, pra kur personi kthehet mbrapa nga ajo që ka nisur, për shkak të besimit në shenja ogurzeza, atëherë ka bërë shirk. Mirëpo, nëse vazhdon dhe nuk kthehet mbrapshtë, ndërsa në zemër ndjen të ketë frikë e shqetësim se mos do ta godasë ndonjë gjë e keqe për shkak të atyre shenjave ogurzeza, kjo është mëkat (që bëhet me zemër).

⁶ Lutja me transliterim: All-llahum-me la tajre il-le tajruk, we la khajre il-le khajruk, we la ilahe gajruk.

Të gjitha këto i largon mbështetja tek Allahu, pra kur njeriu e rritë shpresën tek Allahu për të mirë dhe si rezultat ka mendim të mirë për Atë.

“Atë që e kthen mbrapshtë tijera nga ajo që ka nevojë” është për qëllim çdo nevojë që ka njeriu (në përditshmëri) e nganjëherë është fjala për gjërat e domosdoshme.

Pjesa: “O Allah, nuk ka tijera veçse atë që e ke caktuar Ti” ka dy kuptime:

1. Qëllimi është për zogjtë, pra zogjtë/shpendët nuk sjellin asnjë të mirë/dëm përveç asaj që ka caktuar Allahu, ngase ata janë nën Sundimin e Atij, nuk mund të dalin jashtë Vullnetit të Tij, Ai i drejton dhe vepron me ta si të dëshirojë, Ai i bën të shkojnë në të djathtë apo në të majtë dhe nuk kanë lidhje me ngjarjet që ndodhin në tokë në përgjithësi dhe me ngjarjet që ndodhin te njeriu në veçanti.

2. Qëllimi është për besimin në shenja ogurzeza, ndjellja e së keqes, goditja me diçka për shkak të asaj shenje, mirëpo çdo gjë që i ndodh njeriut prej gjërave që nuk i pëlqen janë prej Allahut, nuk vijnë nga dikush tjetër, ashtu siç edhe të mirat janë prej Allahut. Kuptimi i hadithit sipas këtij interpretimi është se nuk ndodh asgjë në univers përveç asaj që Allahu e ka caktuar të ndodhë, ose nuk i ndodh njeriut asgjë tjetër përveç asaj që Allahu ka caktuar për të. Dija e gjërave të fshehta dhe të së ardhmes është vetëm tek Allahu. Askush nuk i di ato përveç Tij. Çdo gjë është sipas

Caktimit të Tij.⁷ Nuk ndikojnë shenjat ogurzeza apo ogurbardha në sjelljen e të këqijave dhe të mirave.

“nuk ka mirësi veçse prej Teje” – Kjo lutje na mëson të besojmë bindshëm se çdo gjë është në dorën e Allahut prej të mirave të Tij (qoftë të mirat që na vijnë drejtpërdrejt, apo duke qenë shkak dikush tjetër). E mira është vetëm prej Allahut.

“dhe nuk ka të adhuruar me të drejtë përveç Teje” – këtu mohohet çdo *ilah* – *i adhuruar (me dashuri dhe me madhërim)*, përveç Allahut. Dikush mund të thotë: “Por, ne e dimë se ka të adhuruar të tjerë përveç Allahut, që i adhurojnë njerëzit.” Përgjigja: Edhe nëse adhurohen, nuk janë të adhuruar meritore, nuk e meritojnë adhurimin, nuk adhurohen me të drejtë. Adhurimi i gjithi i takon vetëm Allahut, askush nuk është ortak me Atë në të merituarit e adhurimit, qofshin krijesa që janë afër Allahut (engjëjt), apo Pejgamberë, as këta nuk kanë hise në adhurime, e mos të flasim për gjëra që në realitet as nuk ekzistojnë dhe as nuk janë shkaqe të ligjësuara prej Allahut, siç janë shenjat ogurzeza dhe ogurbardha.

Atëherë, si ka mundësi që njeriu t'i bëjë këto shenja ortak me Allahun në sjelljen e dëmit dhe dobisë?!

⁷ E keqja që ndodh te njeriu apo në përgjithësi në univers, nuk ndodh *si Vepër e Allahut*. Nuk lejohet të besojmë se Ai vepron keq. Kjo është e rëndësishme të kuptohet sepse shumë njerëz kanë mendim të keq për Allahun, madje disa dhe e mohojnë Atë për këtë gjë dhe thonë: “Si lejon Allahu të ndodh e keqja te njerëzit?!” Por duhet të dimë se në Veprat e Allahut nuk ka të keq/sherr, Ai nuk cakton të keqën. Por, e keqja ndodh te e vepruara, pra te njeriu, ai e shih të keqe kur i ndodh. Ndërsa Allahu vepron vetëm mirë, ose ajo është e mirë në veten e saj edhe pse njeriu e shih të keqe, ose është e mirë për shkak të dobive/rezultateve që ka.

Kjo lutje mbulon mëkatin e tijera-s apo e ruan njeriun prej shirkut që mund t'i ndodhë për shkak të shenjave që sheh/dëgjon. Përveç kësaj lutje, duhet të ecë përpara, të mbështetet tek Allahu dhe të vazhdojë në punën që ka për qëllim. Kjo lutje na tregon se shpendët janë thjeshtë krijesa të Allahut, nën sundimin e Tij. As zogjtë dhe asnjë shenjë tjetër nuk sjell të mirën dhe nuk largon të keqen. Çdo e mirë që është në këtë botë dhe botën tjetër, vjen vetëm prej Allahut.

Ai që nuk mbështetet sinqerisht tek Allahu, por shkon pas cytjeve të shejtanit sa i përket besimit në shenja ogurzeza dhe ogurbardha dhe ndikohet prej tyre, atëherë ka mundësi që Allahu si ndëshkim të bëjë që t'i ndodhë ajo gjë që nuk e ka dëshiruar, kjo sepse ka hedhur pas shpine besimin obligativ që duhet ta kemi ndaj Allahut, që është: Mirësia është në Dorën e Allahut, Vetëm Ai sjell të mirat dhe largon të këqijat, askush tjetër përveç Tij. Allahu me mirësinë, butësinë, mëshirën dhe bamirësinë e Tij të sjellë të mira. Nuk ka të mirë veçse prej Allahut. Gjithashtu Ai largon të këqijat prej teje, por nëse të godet ndonjë gjë/fatkeqësi atëherë ta dish se kjo është për shkak të mëkateve të tua, **“Çdo e mirë që të gjen ty o njeri, prej Allahut është, kurse e keqja që të godet, është prej vetes sate.”** (Nisa 79).

Këtu përfundon kjo temë (tema 28 te libri “Kitabu teuhid”).